

ЕСПАРЦЕТ ПОСІВНИЙ – ЦІННА КОРМОВА КУЛЬТУРА

Півторак А.А., студент 1 курсу агробіологічного факультету

Бурко Л.М., кандидат с.-г. наук

e-mail: Lesya1900@i.ua

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Важливим резервом збільшення виробництва високоякісних кормів є впровадження та підвищення врожайності нових сортів і гібридів основних культур. В останні роки різко скоротилися посіви багаторічних бобових культур, особливо такої культури як еспарцет, яка характеризується високою продуктивністю і підвищеним вмістом протеїну в зеленій масі, має властивість значно підвищувати родючість ґрунту, врожайність зернових колосових культур, що в сівозміні будуть вирощуватися після еспарцету [2, 4]. Як відомо, еспарцет має ряд переваг перед іншими бобовими кормовими травами. Він скоростигліший порівняно з іншими бобовими культурами і тому дає ранній корм.

Еспарцет (*Onobrychis*) – багаторічна рослина родини бобових, яка у дикому вигляді росте на луках, степових схилах, берегах річок, біля доріг тощо. Рослина характеризується високою посухостійкістю, помірною зимостійкістю, що дозволяє їй рости навіть в напівпустельній місцевості. З еспарцету виготовляють сіно, сінаж, зелений корм, також придатний для використання як пасовищна рослина [1].

Зелена маса та сіно еспарцету вважаються цінними, багатими на поживні речовини кормами для усіх видів сільськогосподарських тварин. Зелена маса культури не викликає у жуйних тварин тимпанії та охоче ними поїдається. Посіви культури є цінним пасовищем для усіх видів тварин.

Випас тварин на еспарцетовому пасовищі або підгодівля тварин свіжою травою цієї культури сприятливо впливає на їх ріст, розвиток та продуктивність. Хоча за вмістом протеїну еспарцет дещо поступається перед люцерною але його зелена маса і сіно високою кормовою цінністю. Вміст кормових одиниць у 100 кг зеленої маси становить: у еспарцету 17,5 та у люцерни 17,9 кг, а перетравного протеїну – відповідно 2,9 та 3,9 кг. Забезпеченість однієї кормової одиниці перетравним протеїном становить у траві люцерни 220 г, а в еспарцеті - 163 г. Відмінною особливістю еспарцету від інших багаторічних трав є підвищений вміст цукру – до 60 г/кг та вміст у сухій речовині вітаміну С – до 228 мг/кг [1, 2].

У насінні еспарцету містяться жирні олії, сахароза, тощо. За кількістю кормових одиниць і перетравного протеїну еспарцет перевершує сіно люцерни, конюшини, буркуну, вико-вівсяну сумішку. До того ж каротину в сіні еспарцету в 2,5 рази більше ніж в сіні люцерни, в 2 рази вище ніж в вико-вівсяній сумішці та в 7,5 рази вище ніж в сіні злакових трав, зокрема стоколосу безостого. Лише за кількістю кальцію і фосфору в 1 кг сіна еспарцет дещо поступається кормам з люцерни та конюшини [3].

Еспарцет широко використовується для годівлі молодняка великої рогатої

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

III ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ (15 липня 2020 р.)

худоби та свиней у вигляді сіна, сінажу та зеленої маси. Причому згодовування зеленої маси еспарцету не викликає тимпанії (здуття) у тварин, що притаманне для інших бобових трав. Тому його використовують в суміші зі злаковими травами для випасу тварин.

Необхідно вказати і на те, що еспарцет є прекрасним медоносом. Помічено, що бджоли відвідують еспарцет навіть в суху погоду, коли інші медоносні рослини не виділяють нектару.

Пасічники стверджують, що середня за розміром і силою сім'я збирає під час цвітіння еспарцету до 4-5 кг меду за 1 день. Слід враховувати і те, що еспарцет є перехреснозапильною рослиною тому активність бджіл не тільки забезпечує великий збір меду але і в значній мірі збільшує його насінневу продуктивність [4].

Еспарцет відноситься до культур, що рано звільняють поле та накопичують в орному шарі 5,0-6,0 т/га корневих решток. Також за рахунок роботи бульбочкових бактерій культура збагачує ґрунт азотом (100-200 кг/га) [4]. Це перехреснозапильна рослина, яке добре запилюється різними комахами, в тому числі і бджолами. Вважається хорошим медоносом і найкращим кормом для молодих тварин, тому що містить багато кальцію. Еспарцет є цінною культурою для польового травосіяння, а також для залуження еродованих схилів та піщаних земель [2].

Еспарцет є одним із найкращих фітомеліорантів. Покращує структуру ґрунту, відновлює баланс його родючості та збагачує органічними речовинами й іншими легкодоступними елементами [4].

Еспарцет в порівнянні з іншими бобовими культурами є кращою культурою для вирощування в передгірних і гірських районах нашої країни. Навіть на висоті 3000 м над рівнем моря він здатний досягти укісної стиглості протягом років використання травостою, тоді як люцерна випадає вже в першу зиму. За даними Інституту кормів, врожайність сіна еспарцету може досягати близько 12-14 т/га [1].

Отже, еспарцет посівний є однією із цінних кормових бобових культур і заслуговує на розширення посівних площ. Для збільшення урожайності зеленої маси та сіна цієї культури, а також підвищення збору перетравного протеїну з гектара повинно йти шляхом переходу на сортові посіви внесеними до державного Реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні.

Список використаної літератури

1. Бабич А.О Кормові і лікарські рослини в ХХ-ХХІ століттях. К. Аграрна наука, 2006. С. 22.
2. Демидась Г.І., Лихошерст Е.С., Свистунова І.В. Еспарцет – перспективна культура в кормо виробництві. *Науковий вісник НУБіП України: Аграрна наука*. 2017. Вип. 269. С. 17–23
3. Зінченко Б.С, Ключ В.С, Мацьків Й.І та ін. Багаторічні трави в інтенсивному кормовиробництві. К.: Урожай, 2004. С. 192.
4. Чапляк С., Подлесный М. Эспарцет: малозатратен и засухоустойчив. *Зерно*. Днепропетровск. 2014. С. 83.